

GEOGRAFIA

ÚVOD

Vzdelávací štandard nepredstavuje iba súhrn katalógov, ktoré stanovujú výkony a obsah vyučovacieho predmetu, ale je to predovšetkým program rôznych činností a otvorených príležitostí na rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov.

Vzdelávací štandard pozostáva z charakteristiky predmetu a základných učebných cieľov, ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde. Je to ucelený systém výkonov, ktoré sú vyjadrené kognitívne odstupňovanými konkretizovanými cieľmi – učebnými požiadavkami. Tieto základné požiadavky môžu učitelia ešte viac špecifikovať, konkretizovať a rozvíjať v podobe ďalších blízkych učebných cieľov, učebných úloh, otázok, či testových položiek.

K vymedzeným výkonom sa priraduje obsahový štandard, v ktorom sa zdôrazňujú pojmy ako kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu. Učivo je v ňom štruktúrované podľa jednotlivých tematických celkov. Je to základ vymedzeného učebného obsahu. To však nevyklučuje možnosť učiteľov tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah v rámci školského vzdelávacieho programu podľa jednotlivých ročníkov.

Vzdelávací štandard pre predmet geografia ako program aktivity žiakov je koncipovaný tak, aby vytváral možnosti na tie kognitívne činnosti žiakov, ktoré operujú s pojmami, akými sú hľadanie, pátranie, skúmanie, objavovanie, lebo v nich spočíva základný predpoklad poznávania a porozumenia. V tomto zmysle nemajú byť žiaci len pasívnymi aktérmi výučby a konzumentmi hotových poznatkov, ktoré si majú len zapamätať a následne zreprodukovať.

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Učebný predmet geografia rozvíja u žiakov poznanie o výnimočnosti a jedinečnosti planéty Zem. Pomáha správne pochopiť podstatu javov a procesov, ktoré na Zemi prebiehajú a uvedomiť si princípy, na ktorých je postavená existencia života. Štúdium geografie umožňuje žiakom spoznávať krajinu v celej svojej komplexnosti a zložitosti. Podporuje snahu porozumieť vzťahom medzi jednotlivými zložkami a prvkami krajiny a chápať ich silnú vzájomnú previazanosť.

Základnou zručnosťou, rozvíjanou v geografii, je práca s mapovými podkladmi v tlačenej a digitálnej podobe. Vedieť mapu vyhľadať, čítať, pracovať s ňou, analyzovať jej obsah a interpretovať ho, orientovať sa v nej a podľa nej v neznámom prostredí, tvoria základ geografického myslenia a vzdelávania.

Dôkladné poznanie Zeme je nevyhnutnou podmienkou jej ochrany. Každé miesto na Zemi je osobité. Od iných sa odlišuje typickým podnebím, rastlinstvom, živočíštvom, ale aj obyvateľmi s vlastným jazykom, kultúrou a spôsobom života. Tolerancia žiakov k inakosti predpokladá pochopenie podstaty príčin rôznorodosti a rozmanitosti jednotlivých krajín. Vyžaduje úctu k princípom demokracie a občianskej slobody, ktorých nerešpektovanie môže viesť k vojnovým konfliktom a globálnym katastrofám. Geografia zohráva v tomto smere nezastupiteľnú úlohu. Zdôrazňuje súvislosti a nie vždy jasnú prepojenosť príčin s dôsledkami. Formuje osobnosť mladého človeka upozorňovaním na podobnosť, ale aj zvláštnosti popisovaných regiónov, ktoré porovnáva so Slovenskom, pričom poukazuje na jeho jedinečnosť v kontexte Európy, či sveta.

CIELE PREDMETU

Žiaci

- vyhľadajú, porovnajú, posúdia pravdivosť a zhodnotia dostupné informácie o krajine z rôznych informačných zdrojov,
- prezentujú informácie o krajine v rôznych podobách (grafy, tabuľky, schémy, diagramy, fotografie, filmy a pod.),
- interpretujú mapy rôzneho druhu v digitálnej aj tlačenej podobe,
- zdôvodnia rôznorodosť prírodných podmienok na Zemi a ich vplyv na život človeka,
- zaujmú postoj k najväznejším problémom ľudstva a ponúknu vhodné riešenia,
- pochopia zložitost' krajiny a silnú vzájomnú previazanosť jej prírodných a socioekonomických zložiek.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Planéta Zem

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ rozpoznať základné prvky slnečnej sústavy na jednoduchom náčrte, ✓ opísať zdanlivú dráhu Slnka a Mesiaca na oblohe (obrázkoch, náčrtoch), ✓ vysvetliť príčiny striedania dňa a noci na Zemi, ✓ určiť podľa mapy časových pásem, kde na Zemi je viac hodín ako na Slovensku a kde menej, ✓ uviesť dôvody vzniku teplotných pásem na Zemi, ✓ vysvetliť striedanie ročných období, ✓ rozpoznať na glóbuse (mape) svetadiely a oceány na Zemi. 	<p>vesmír, slnečná sústava (Slnko a osem planét, Mesiac) guľatý tvar Zeme dopad slnečných lúčov otáčanie Zeme sklon zemskej osi severná a južná pologuľa, východná a západná pologuľa obeh Zeme okolo Slnka priklonenie severnej a južnej pologule časové pásma svetadiely, svetový oceán</p>

Zobrazovanie Zeme

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ rozlíšiť na glóbose jednotlivé zemské pologule, ✓ určiť vybrané miesto na mape pomocou geografických súradníc, ✓ porovnať na mapách rôznych grafických mierok vzdialenosti, ✓ identifikovať na mape základné objekty v krajine (vie „čítať“ obsah mapy), ✓ vyhľadať konkrétne miesta na digitálnych mapách. 	<p>glóbus nultý poludník, poludníky, rovník, rovnobežky východná a západná pologuľa geografická sieť mapa, obsah mapy (mapové znaky, grafická mierka mapy) GPS</p>

Cestujeme po Zemi

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Porozprávať podľa mapy a obrázkov o cestovaní vybraným pohorím: <ul style="list-style-type: none"> • vysvetliť (vlastnými slovami) príčiny vzniku pohorí, • vymenovať činitele, ktoré sa podieľajú na zarovnávaní pohorí, • zhodnotiť podľa mapy (glóbusu) rizikové zemetrasné oblasti na Zemi, • zdôvodniť usporiadanie rastlinstva a živočíšstva podľa nadmorskej výšky (výškovú stupňovitosť), ✓ Porozprávať podľa mapy a obrázkov o cestovaní popri rieke od jej prameňa k ústiu: <ul style="list-style-type: none"> • vysvetliť vznik riek a jazier, • opísať, ako sa vytvárajú doliny (kaňony) a vodopády, ✓ Porozprávať o cestovaní balónom od rovníka do polárnych krajín: <ul style="list-style-type: none"> • zosumarizovať zmeny v ovzduší so stúpajúcou výškou, • vysvetliť vznik usporiadania rastlinstva a živočíšstva na Zemi do pásiem (šírkovú pásmovitosť), • priradiť k jednotlivým šírkovým pásmam dva typické rastlinné druhy a dva druhy živočíchov, • na dvoch príkladoch zhodnotiť význam ochrany prírodných pamiatok zapísaných v Zozname prírodného a kultúrneho dedičstva UNESCO a ukázať ich na mape (glóbusu). 	<p>pohoria, nížiny sopky, zemetrasenia doliny (kaňony), rieky, vodopády, jazerá podnebné pásma (teplé, mierne, studené), ovzdušie, oblaky výšková stupňovitosť, šírková pásmovitosť typy krajín (tropické dažďové lesy, savany, púšte, subtropická krajina, stepi, listnaté lesy mierneho pásma, ihličnaté lesy mierneho pásma, tundra, polárna krajina, vysokohorská krajina) ochrana prírody</p>

<p>Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <p>✓ Porozprávať o cestovaní mestom a vidiekom:</p> <ul style="list-style-type: none"> • porovnať životné podmienky ľudí žijúcich v meste a na vidieku, • zhodnotiť vplyv prírodných podmienok na rozmiestnenie obyvateľstva, • na dvoch príkladoch zhodnotiť význam ochrany kultúrnych pamiatok zapísaných v Zozname kultúrneho dedičstva UNESCO a ukázať ich na mape (glóbose).	<p>mestá, vidiecke sídla</p> <p>prírodné a kultúrne pamiatky zapísané v zozname UNESCO</p>
---	--

Geografické exkurzie a vychádzky

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vytýčiť trasu geografickej exkurzie (vychádzky) a slovne opísať jej priebeh, ✓ odhadnúť vzdialenosti k zaujímavým bodom na mape (vrcholy, kultúrno-historické a prírodné pamiatky) a náročnosť prístupu k nim, ✓ pomocou prístroja GPS (mobilu) nájsť zaujímavé miesto. 	<p>turistické vybavenie, turistická mapa</p> <p>orientácia mapy, kompas</p> <p>členitosť terénu, nadmorská výška, záujmové body, vrcholy s výhľadom, turistické značky, smerovník</p> <p>Geocaching, GPS</p>

Afrika

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 6. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vymedziť polohu a opísať pobrežie Afriky z mapy (zálivy, ostrovy, polostrovy, moria, oceány) („čítanie“ mapy), ✓ zdôvodniť vplyv pasátov na vznik afrických púští a polopúští, ✓ vysvetliť príčiny rovnomerného rozloženia podnebných pásem vo vzťahu k rozšíreniu rastlinstva a živočíšstva v Afrike, ✓ porovnať prírodné podmienky v štyroch podnebných pásmach Afriky, ✓ uviesť dva príklady typických rastlinných a živočíšnych druhov žijúcich v jednotlivých krajinných pásmach Afriky, 	<p>Afrika</p> <p>Madagaskar, Somálsky polostrov</p> <p>Guinejský záliv, Stredozemné more, Červené more, Gibraltársky prieliv</p> <p>rovník, obratníky</p> <p>panvy, pohoria, plošiny, púšte</p> <p>Sahara, Namib, Atlas, Kilimandžáro</p> <p>pasáty</p> <p>Níl, Kongo, Niger</p> <p>rastlinné pásma, živočíchy</p>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ zhrnúť dôvody rozdielov v zaľudnení najbližšieho okolia najväčších riek Afriky, ✓ zhodnotiť vplyv prírodných podmienok na nerovnomerné rozmiestnenie obyvateľstva Afriky, ✓ uviesť príčiny častých národnostných a náboženských sporov a konfliktov medzi národmi žijúcimi v Afrike, ✓ vysvetliť dôvody nízkeho podielu obyvateľov žijúcich v mestách, ✓ v obsahu tematickej mapy identifikovať štyri najzaľudnenejšie 	<p>oblasti Afriky</p> <p>Káhira, Lagos, Johannesburg, Kinshasa</p> <p>Juhoafrická republika</p> <p>Keňa</p> <p>Egypt</p> <p>Nigéria</p> <p>rozmiestnenie obyvateľstva, hustota zaľudnenia</p> <p>národnostné zloženie</p>

<p>oblasti Afriky a mestá s viac ako 5 miliónom obyvateľov („čítanie“ mapy),</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ zhodnotiť hospodársku vyspelosť jednotlivých oblastí Afriky, ✓ uviesť tri závažné problémy znižujúce životnú úroveň obyvateľov v jednotlivých regiónoch Afriky, ✓ zdôvodniť zaradenie jednej z pamiatok Afriky do Zoznamu kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO a ukázať ju na mape.	<p>hospodárstvo a nerastné suroviny</p> <p>problémy obyvateľstva Afriky</p> <p>pamiatky zaradené v zozname prírodného a kultúrneho dedičstva UNESCO</p>
--	---

Ázia

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 6. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vymedziť polohu Ázie voči ostatným kontinentom a oceánom (čítanie mapy), ✓ opísať z mapy pobrežie a povrch Ázie (zálivy, ostrovy, polostrovy, moria, oceány, povrchové celky), („čítanie“ mapy), ✓ uviesť príčiny veľkej členitosti povrchu Ázie, ✓ zdôvodniť veľký počet sopiek a seizmicky aktívnych oblastí v pobrežných oblastiach Ázie („Ohnivý kruh“), ✓ vysvetliť prúdenie monzúnov, ✓ identifikovať na mape oblasti Ázie, ktoré sú monzúnmi ovplyvňované, ✓ zdôvodniť rozdiely v podnebí vnútrozemských a pobrežných oblastí Ázie, ✓ objasniť príčiny rozdielov v množstve tečúcej vody počas roka v korytách najdlhších riek Ázie, ✓ vymedziť podľa mapy povodia najväčších ázijských riek a zaradiť ich do úmorí a bezodtokových oblastí, ✓ identifikovať na mape oblasti Ázie ohrozované tajfúnmi a cunami, 	<p>Ázia</p> <p>Filipíny, Japonské ostrovy, Kamčatka, Veľké Sundy, Predná India, Zadná India, Malá Ázia, Arabský polostrov, Kórejský polostrov, Cyprus</p> <p>Suezský prielav, Červené more, Beringov prieliv, Kaspické more, Bajkal, Mŕtve more, Aralské jazero</p> <p>Chang-Jiang, Huang He, Ob, Mekong, Jenisej, Ganga, Brahmaputra, Eufrat, Tigris</p> <p>Himaláje, Tibetská náhorná plošina, Pamír, Mount Everest, Kaukaz, Ural</p> <p>Západosibírska nížina, Indogangská nížina, Veľká čínska nížina</p> <p>monzúny, tajfúny, cunami</p> <p>typy krajiny</p>

<ul style="list-style-type: none"> ✓ zhrnúť odlišnosti a podobnosť priestorového rozloženia rastlinstva a živočíšstva v Ázii a v Amerike, ✓ uviesť päť príkladov typických rastlinných a živočíšnych druhov v Ázii, 	
<ul style="list-style-type: none"> ✓ vysvetliť dôvody veľkej kultúrnej a náboženskej rôznorodosti obyvateľstva Ázie, ✓ zdôvodniť príčiny napätia a nestability v Ázii a identifikovať regióny, ktoré sú nimi ohrozené, ✓ uviesť príčiny rýchleho rastu počtu obyvateľov Ázie, ✓ pomocou tematickej mapy opísať najhustejšie a najredšie osídlené oblasti Ázie, ✓ zhodnotiť vplyv prírodných podmienok na nerovnomerné rozmiestnenie obyvateľstva Ázie, ✓ pomocou tematickej mapy vytvoriť zoznam desiatich najväčších miest Ázie („čítanie“ mapy), ✓ zdôvodniť veľké rozdiely v hospodárskej vyspelosti štátov Ázie a jej regiónov, ✓ uviesť dve najvýznamnejšie hospodárske odvetvia v rozvinutých a dve v menej rozvinutých štátoch Ázie, ✓ popísať dôsledky vysokej závislosti štátov z oblasti Perzského zálivu od ťažby a vývozu ropy, 	<p>obyvateľstvo Ázie</p> <p>Bombaj, Šanghaj, Dillí, Beijing (Peking), Soul, Tokio</p> <p>kresťanstvo, hinduizmus, judaizmus, islam, budhizmus</p> <p>hospodárstvo Ázie</p> <p>Čína</p> <p>India</p> <p>Japonsko</p> <p>Indonézia</p> <p>Turecko</p> <p>Izrael</p> <p>ázijské tigre, elektronika, ropa</p> <p>pamiatky zaradené v zozname prírodného a kultúrneho dedičstva UNESCO</p>

<ul style="list-style-type: none"> ✓ uviesť príčiny náboženských sporov a dlhodobých konfliktov medzi štátmi v juhozápadnej Ázii, ✓ zdôvodniť výnimočnosť postavenia Číny, Indie a Japonska v Ázii aj vo svete, ✓ uviesť tri závažné problémy znižujúce životnú úroveň obyvateľov jednotlivých regiónov Ázie, ✓ odôvodniť zaradenie troch pamiatok Ázie do Zoznamu kultúrneho dedičstva UNESCO a ukázať ich na mape.	
---	--

Európa

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 7. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vymedziť polohu a opísať pobrežie Európy z mapy (zálivy, ostrovy, polostrovy, moria, oceány) („čítanie“ mapy), ✓ identifikovať na mape najväčšie pohoria a nížiny Európy, ✓ vysvetliť vplyv Severoatlantického prúdu a prevládajúceho západného prúdenia vzduchu na vznik podnebných pásem Európy, ✓ vymedziť podľa mapy povodia najväčších európskych riek a zaradiť ich do úmorí, ✓ zdôvodniť rozmiestnenie jednotlivých typov krajín na území Európy, ✓ vysvetliť výrazný vplyv ľadovcov na formovaní povrchu Európy, ✓ porovnať prírodné podmienky východnej Európy s ostatnými európskymi regiónmi, ✓ vysvetliť dôsledky dlhodobého vplyvu človeka na pôvodnú prírodnú krajinu v Európe, ✓ uviesť dva príklady typických rastlinných a živočíšnych druhov žijúcich v jednotlivých krajinných pásmach Európy, 	<p>Škandinávsky polostrov, Pyrenejský polostrov, Apeninský polostrov, Balkánsky polostrov</p> <p>Britské ostrovy, Island, Sicília, Korzika, Sardínia</p> <p>Stredozemné more, Severné more, Čierne more, Baltské more, Kaspické more</p> <p>Lamanšský prieliv, Gibraltársky prieliv, Atlantický oceán</p> <p>nultý poludník, severný polárny kruh</p> <p>Alpy, Pyreneje, Karpaty, Apeniny, Škandinávske vrchy, Ural, Mont Blanc, Etna</p> <p>Východoeurópska nížina, Panónska panva</p> <p>povodie, úmorie, rozvodie</p> <p>Volga, Odra, Dunaj, Rýn, Labe</p> <p>kontinentalita</p> <p>ľadovec</p> <p>podnebné pásma</p> <p>typy krajín</p>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ zhrnúť dôvody starnutia obyvateľov Európy, 	<p>Moskva, Paríž, Londýn, Berlín, Rím</p>

<ul style="list-style-type: none"> ✓ zhodnotiť vplyv prírodných podmienok na nerovnomerné rozmiestnenie obyvateľstva Európy, ✓ zdôvodniť náboženskú a národnostnú rôznorodosť obyvateľov Európy, ✓ vysvetliť pojem štruktúra obyvateľstva, ✓ zdôvodniť nízky podiel obyvateľov zamestnaných v poľnohospodárstve, ✓ vysvetliť príčiny vysokého stupňa urbanizácie Európy, ✓ v obsahu tematickej mapy rozlíšiť štyri najľudnatejšie oblasti Európy a všetky mestá s viac ako miliónom obyvateľov („čítanie“ mapy), ✓ porovnať hospodársku vyspelosť a štruktúru priemyslu piatich rozlohou najväčších štátov Európy, ✓ na konkrétnych príkladoch vysvetliť význam EÚ, ✓ zaujať postoj k dvom závažným problémom Európy, ✓ zdôvodniť zaradenie štyroch pamiatok Európy do Zoznamu kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO a ukázať ich na mape, ✓ zhodnotiť výnimočnosť postavenia Nemecka (Francúzska, Spojeného kráľovstva, Ruska) v Európe a vo svete, 	<p>rozmiestnenie obyvateľstva, hustota zaľudnenia</p> <p>štruktúra obyvateľstva, národnostné zloženie, náboženské zloženie</p> <p>hospodárstvo, nerastné suroviny</p> <p>problémy Európy</p> <p>oblasti Európy</p> <p>Česko</p> <p>Poľsko</p> <p>Nemecko</p> <p>Francúzsko</p> <p>Spojené kráľovstvo</p> <p>Švédsko</p> <p>Taliansko</p> <p>Rusko</p> <p>pamiatky zaradené v zozname prírodného a kultúrneho dedičstva UNESCO</p>
--	---

<ul style="list-style-type: none"> ✓ rozlíšiť na mape jednotlivé oblasti Európy a uviesť dôvody ich vyčlenenia, ✓ usporiadať podľa rozlohy a počtu obyvateľov tri najväčšie štáty Európy, ✓ vystihnúť tri spoločné a tri rozdielne črty štátov v jednotlivých oblastiach Európy.	
---	--

Slovensko

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 8. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ zhodnotiť polohu Slovenska v rámci Európy a sveta z mapy (hranice, susedné štáty, horské celky, nížiny, podnebné pásma) („čítanie“ mapy), ✓ identifikovať na mape najväčšie pohoria, nížiny a kotliny Slovenska, ✓ vysvetliť vplyv oceánu a prevládajúceho západného prúdenia vzduchu na podnebie Slovenska, ✓ zdôvodniť vznik troch klimatických oblastí na území Slovenska, ✓ vymedziť a porovnať podľa mapy povodia najväčších slovenských riek, ✓ vysvetliť príčiny rozdielov v množstve vody počas roka v najväčších riekach Slovenska, ✓ v tematickej mape rozlíšiť oblasti s vysokým výskytom zdrojov podzemnej vody, ✓ odôvodniť pomocou nákresu usporiadanie vegetačných (rastlinných) stupňov na Slovensku, ✓ uviesť päť typických rastlinných a živočíšnych druhov žijúcich v jednotlivých vegetačných stupňoch, 	<p>Karpaty</p> <p>Tatry, Nízke Tatry, Slovenské rudohorie, Štiavnické vrchy, Slovenský raj, Slovenský kras, Muránska planina, Veľká Fatra, Malá Fatra, Poľana, Pieniny, Vihorlat, Slanské vrchy, Nízke Beskydy</p> <p>Podunajská nížina, Záhorská nížina, Hornonitrianska kotlina, Považské podolie, Žilinská kotlina, Juhoslovenská kotlina, Košická kotlina, Východoslovenská nížina</p> <p>Dunaj, Váh, Hron, Orava, Hornád, Poprad, Ondava</p> <p>jazerá, plesá, umelé vodné nádrže</p> <p>minerálne a termálne pramene</p> <p>klimatické oblasti</p> <p>vegetačné (rastlinné) stupne</p> <p>chránené oblasti</p>

<p>✓ v tematickej mape ohraničiť veľkoplošné chránené územia na Slovensku („čítanie“ mapy),</p>	
<p>✓ v časovej postupnosti zaradiť tri najdôležitejšie historické udalosti v dejinách Slovenska,</p> <p>✓ vysvetliť príčiny zmien v počte obyvateľov Slovenska za posledných 50 rokov,</p> <p>✓ zhodnotiť vplyv prírodných podmienok na nerovnomerné rozmiestnenie obyvateľstva Slovenska,</p> <p>✓ zdôvodniť rozmiestnenie národností na území Slovenska,</p> <p>✓ na základe tematickej mapy vytvoriť zoznam desiatich najľudnatejších miest Slovenska,</p> <p>✓ zdôvodniť výnimočnosť postavenia Bratislavy a Košíc na Slovensku a v Európe,</p> <p>✓ vysvetliť príčiny zmien v hospodárstve Slovenska po roku 1989,</p> <p>✓ porovnať hospodárstvo a odvetvovú štruktúru priemyslu v jednotlivých regiónoch Slovenska,</p> <p>✓ v obsahu tematickej mapy rozlíšiť najznečistenejšie oblasti Slovenska („čítanie“ mapy),</p> <p>✓ zhodnotiť možnosti Slovenska z pohľadu rozvoja cestovného ruchu,</p> <p>✓ zaujať postoj k trom závažným problémom Slovenska,</p>	<p>história</p> <p>obyvateľstvo</p> <p>mestá, vidiecke sídla</p> <p>Bratislava, Trnava, Košice, Prešov, Banská Bystrica, Žilina</p> <p>Nitra, Trenčín, Poprad, Martin</p> <p>hospodárstvo a nerastné suroviny</p> <p>administratívne členenie</p> <p>cestovný ruch</p> <p>problémy Slovenska</p> <p>regióny Slovenska</p> <p>pamiatky zaradené v zozname prírodného a kultúrneho dedičstva UNESCO</p>

<ul style="list-style-type: none"> ✓ zdôvodniť zaradenie piatich pamiatok do Zoznamu kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO a ukázať ich na mape, ✓ vymedziť na mape administratívneho členenia Slovenska hranice jednotlivých krajov (VÚC) a určiť ich hlavné mestá, ✓ porovnať prírodné podmienky krajov na západnom, strednom a východnom Slovensku, ✓ usporiadať podľa rozlohy a počtu obyvateľov tri najväčšie kraje Slovenska, ✓ porovnať jednotlivé kraje navzájom a vystihnúť tri spoločné a tri rozdielne črty v ich hospodárstve.	
--	--

Austrália a Oceánia

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 9. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ opísať polohu a pobrežie Austrálie z mapy (zálivy, ostrovy, polostrovy, moria, oceány) („čítanie“ mapy), ✓ vysvetliť príčiny vzniku suchých oblastí v centrálnej a západnej časti Austrálie a celkový nedostatok vlhky a pitnej vody na území svetadielu, ✓ zdôvodniť jedinečnosť rastlinných a živočíšnych spoločenstiev v Austrálii, ✓ uviesť dva príklady typických rastlinných a živočíšnych druhov žijúcich v Austrálii, ✓ rozlíšiť pevninské, sopečné a koralové ostrovy Oceánie, ✓ porovnať životné podmienky obyvateľov Austrálie a Nového Zélandu, 	<p>Austrália Tasmánia obratník Kozorožca Veľká koralová bariéra Veľké predelové vrchy, Austrálske Alpy, plošiny, nížiny, púšte, Uluru Eyrovo jazero, Murray, Darling, podzemná voda rastlinné pásma, živočíchy Tichý oceán, Tasmanove more Polynézia, Melanézia, Mikronézia Nový Zéland, Havajské ostrovy</p>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ zhodnotiť vplyv prírodných podmienok na nerovnomerné rozmiestnenie obyvateľstva Austrálie, ✓ vysvetliť dôvody vysokého stupňa urbanizácie Austrálie, ✓ zostaviť tabuľku 5 najväčších miest Austrálie podľa tematickej mapy („čítanie“ mapy), ✓ rozlíšiť základné odvetvia hospodárstva, 	<p>Austrálsky zväz Sydney, Melbourne, Perth, Canberra rozmiestnenie obyvateľstva, hustota zaľudnenia, prisťahovalectvo, pôvodní obyvatelia Austrálie (aborigénci), hospodárstvo a sídla, pamiatky zaradené v zozname prírodného a kultúrneho dedičstva</p>

<ul style="list-style-type: none"> ✓ identifikovať najdôležitejšie odvetvia hospodárstva Austrálie, ✓ posúdiť možnosti hospodárskeho využitia najväčších ostrovov Oceánie, ✓ zdôvodniť zaradenie jednej z pamiatok Austrálie do Zoznamu kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO a ukázať ju na mape. 	<p>UNESCO</p>
--	---------------

Polárne oblasti

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 9. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ opísať polohu Antarktídy voči ostatnými kontinentom a oceánom („čítanie“ mapy), ✓ zdôvodniť pokrytie územia Antarktídy najväčším pevninským ľadovcom, ✓ vysvetliť striedanie polárneho dňa a noci v polárnych oblastiach, ✓ zhodnotiť ekologické riziká hospodárskeho využitia polárnych oblastí. 	<p>Antarktída, Arktída Grónsko Severný ľadový oceán, Južný oceán severný polárny kruh, južný polárny kruh pevninské ľadovce polárne stanice, hrozba znečistenia, globálne otepľovanie</p>

Amerika – Nový svet

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 9. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vymedziť polohu Ameriky voči ostatným kontinentom a oceánom (čítanie mapy), ✓ opísať z mapy pobrežie Ameriky (zálivy, ostrovy, polostrovy, moria, oceány). („čítanie“ mapy), ✓ vysvetliť vznik najdlhšieho pásma pohorí na svete na západe Ameriky, ✓ zdôvodniť veľký počet sopiek a seizmicky aktívnych oblastí v Amerike, ✓ popísať oblasti ohrozené činnosťou tornád a hurikánov, ✓ zdôvodniť rozdiely v podnebí západných a východných oblastí Ameriky, ✓ porovnať typy krajiny v Amerike a Austrálii, ✓ uviesť tri príklady typických rastlinných a živočíšnych druhov v Amerike, ✓ zdôvodniť jedinečnosť a unikátnosť Amazonského dažďového pralesa, ✓ odôvodniť zaradenie dvoch pamiatok Ameriky do Zoznamu prírodného dedičstva UNESCO a ukázať ich na mape, 	<p>Amerika</p> <p>rovník, obratníky</p> <p>Severná Amerika, Stredná Amerika, Južná Amerika</p> <p>Malé Antily, Veľké Antily</p> <p>Kordillery, Andy, Apalačské vrchy, Brazílska vysočina</p> <p>sopky, zemetrasenia</p> <p>Mississippská nížina, Atlantická nížina, Orinocká nížina, Laplatská nížina</p> <p>hurikány, tornáda</p> <p>Mississippi, Missouri, Veľké kanadské jazerá, Amazonka, Orinoco, Uruguaj, Parana, Titicaca</p> <p>typy krajiny</p> <p>prírodné pamiatky zaradené v zozname prírodného a kultúrneho dedičstva UNESCO</p>

<ul style="list-style-type: none"> ✓ opísať priebeh objavovania a osídľovanie Ameriky, ✓ vysvetliť dôvody veľkej kultúrnej rôznorodosti obyvateľstva Ameriky, ✓ popísať proces urbanizácie a uviesť jej príklady, ✓ popísať príčiny vysokej urbanizácie Ameriky, ✓ z obsahu tematickej mapy vytvoriť zoznam desiatich najväčších miest Ameriky („čítanie“ mapy), ✓ zhodnotiť vplyv prírodných podmienok na nerovnomerné rozmiestnenie obyvateľstva Ameriky, ✓ určiť dve najdôležitejšie odvetvia hospodárstva štátov Severnej Ameriky, ✓ uviesť najvýznamnejšiu poľnohospodársku plodinu, ktorá sa pestuje v rôznych regiónoch Ameriky, ✓ zdôvodniť výnimočnosť postavenia USA v Amerike aj vo svete, ✓ porovnať hospodársku vyspelosť štátov Ameriky, ✓ uviesť dva problémy, ktorým v súčasnosti čelí hospodárstvo USA. 	<p>obyvateľstvo Ameriky, pôvodní obyvatelia, prisťahovalci (Angličania, Francúzi, Španieli, Portugalci, Afričania), miešanci, kresťanstvo</p> <p>Mexiko, Sao Paulo, Rio de Janeiro, Buenos Aires, Lima, New York, Chicago, Los Angeles, Toronto, Rio de Janeiro, Atlanta, Miami, Montreal, Washington, Ottawa</p> <p>hospodárstvo Ameriky</p> <p>USA</p> <p>Kanada</p> <p>Mexiko a štáty Strednej Ameriky</p> <p>Južná Amerika</p> <p>Latinská Amerika</p> <p>Brazília</p> <p>Argentína</p>
---	---